

Lausunnon antaminen ns. Jälki-lain sekä Saaristolain uudistaminen

Khall 23.03.2026 § 45
95/00.04.00/2026

Valmistelija

Tekninen johtaja Janne Kaulio, p. 044 357 5503

Kunnalta pyydetään lausuntoa kahdesta eri lakiesityksestä. Laki eräiden kuntien yhteistyöstä merialueen suurten alusöljy- ja aluskemikaalivahinkojen jälkitorjunnan järjestämisessä sekä Saaristolaki.

Laki eräiden kuntien yhteistyöstä merialueen suurten alusöljy- ja aluskemikaalivahinkojen jälkitorjunnan järjestämisessä:

Uudessa laissa säädettäisiin rannikkokuntien yhteistyöstä ja varautumisesta pelastuslain 111 a §:ssä tarkoitetun jälkitorjunnan järjestämisessä, kun kyseessä on merialueella tapahtuva suuri alusöljy- tai aluskemikaalivahinko, josta aiheutuu vakavaa vaaraa tai haittaa ympäristölle tai ihmisten terveydelle. Rannikkokunnat vastaisivat suurten alusöljy- ja aluskemikaalivahinkojen jälkitorjunnan järjestämisestä ja siihen varautumisesta kolmella yhteistyöalueella. Eteläiseen yhteistyöalueeseen kuuluisi Uudenmaan ja Kymenlaakson maakunnan rannikkokunnat

Esityksen tavoitteena on parantaa rannikkokuntien edellytyksiä jälkitorjunnan järjestämisessä sekä vahvistaa rannikkokuntien välistä yhteistyötä laajamittaisissa ja vakavissa alusöljy- ja aluskemikaalivahinkotilanteissa. Lisäksi esityksellä pyritään kehittämään rannikkokuntien jälkitorjuntaan varautumista säättämällä velvoite varautumissuunnitelman laatimisesta.

Esityksen mukaisesti öljyvahinkojen jälkitorjunnan ensisijainen kustannusvastuu säilyisi tapahtumapaikan kunnalla. Kunta voi saada ennakkokorvausta jälkitorjuntaan ympäristövahinkorahastosta tilanteissa, joissa kustannukset ovat suuria ja torjuntatyö kiireellistä.

Kustannuksia voidaan lakiesityksen mukaan rahoittaa myös valtion budjetista. Päätökset tehtäisiin kuitenkin tapauskohtaisesti lisätalousarviossa. Vahingon jälkeen kustannuksia peritään aluksen omistajalta tai vakuuttajalta.

Materiaalit:

<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=d8bc4903-49fc-4f68-961b-3d8fbf75ae88>

Ehdotus kunnan lausunnoksi:

Pyhtään kunta kannattaa laissa esitettyä menettelyä yhteistyöalueiden perustamisesta. Laajemman alueen yhteinen varautuminen on tarkoituksenmukaista.

Lakiesityksen mukaan vastuu öljyvahinkojen jälkitorjunnasta on kuitenkin edelleen lähtökohtaisesti yksittäisellä kunnalla. Esimerkiksi pienelle kunnalle tämä tarkoittaa täysin kestäväntöntä taloudellista ja toiminnallista riskiä, koska kunnan vesillä tapahtuva öljyvahinko voi luonnollisesti olla erittäinkin mittava ja torjuntatyö kallista. Laissa esitetyt mahdolliset muut kustannusten kattamismuodot ovat luonteeltaan epämääräisiä tai epävarmoja. Tilanteen tulisi olla sellainen, jossa resurssivastuu myös laajoissa jälkitorjuntatilanteissa olisi varmasti sellaisen tahon vastuulla, joka selviää toimenpiteistä.

Saaristolaki:

Esityksen tavoitteena on edistää saariston elinvoimaa ja vastata muuttuneeseen toimintaympäristöön saaristossa ja yhteiskunnassa. Ehdotetussa laissa säädettäisiin kuntien ja hyvinvointialueiden velvollisuudesta huolehtia siitä, että saariston vakituisilla asukkailla on käytettävissään palvelut saariston erityisolot huomioon ottaen sekä siitä, että saariston elinvoiman kehitys ja erityispiirteet otetaan huomioon saaristoa koskevassa päätöksenteossa. Laissa ehdotetaan säädettäväksi myös, että saariston erityisolosuhteet on otettava huomioon tuen tarvetta lisäävänä tekijänä muun lainsäädännön tukitoimien suunnittelussa ja kohdennuksessa.

Laissa ehdotetaan säädettäväksi valtion velvollisuudesta huolehtia yhteysalusliikenteen järjestämisestä niin, että ulko- ja välisaaristossa olisi käytettävissä vakituisen asumisen kannalta välttämättömät palvelut. Palveluiden olisi oltava joustavat sekä maksuttomat tai hinnaltaan kohtuulliset. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi yhteysalusliikenteen varautumisvelvollisuudesta. Yhteysalusliikenteen palveluntuottajan olisi varauduttava normaaliolojen häiriötilanteisiin sekä valmiuslaissa tarkoitettuihin poikkeusoloihin ja huolehdittava toiminnan jatkumisesta niiden aikana.

Lisäksi laissa ehdotetaan säädettäväksi, että saaristoa ja siihen kuuluvia vesialueita koskevissa alueidenkäyttölain mukaisissa kaavoissa ja muissa suunnitelmissa on otettava huomioon saaristolaisissa säädetyt tavoitteet. Laissa ehdotetaan säädettäväksi myös avustuksesta saariston luonnon, maiseman ja kulttuuriympäristön hoitoon. Elinvoimakeskukset myöntäisivät avustuksen hakemuksesta valtion talousarvion rajoissa valtionavustuslain mukaisena valtionavustuksena.

Materiaalit:

<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=de9f0c1e-062b-47b1-a3f7-c73f5db27557>

Ehdotus kunnan lausunnoksi:

Pyhtään kunta kannattaa pääpiirteittäin esitettyä lakimuutosta. Saaristolain saattaminen ajantasaiseksi nykyajan olojen kanssa on tarkoituksenmukaista. Saariston elinvoiman varmistaminen ja kehittäminen järkevissä määrin ja -kustannuksin on kannatettavaa. Asiaan sitoutettavien resurssien on kuitenkin oltava kohtuullisia.

Yhteysalusliikenteen jatkuminen lähtökohtaisesti nykyisen kaltaisena on kannatettavaa. On myös toivottavaa, että reittien ja liikennöintialueiden sekä niiden palvelutason suunnittelussa yhteensovitetään saariston vakituisen asutuksen, kausiasutuksen ja elinkeinotoiminnan tarpeet. Myös yhteysalusliikenteen varautumisvelvollisuus häiriötilanteisiin on kannatettavaa.

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää, että kunta antaa lakiluonnoksiin selostusosassa esitetyt lausunnot.

Päätös

Hyväksyttiin.